

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

50. YILINDA "MİSAKİ MİLLÎ BEYANNAMESİ,"

«Misakı Millî Beyannamesi, tam bağımsızlığı millî bir devletin tek yasama koşulu olarak koymuştur. 50 yıl önceki beyanname, bir avuç vatanperverin neler yapabileceğini dünyaya ilk kez ilân etmiştir...»

YIL 1920...

Orta Doğu kovanındaki bala üşüşen arılar gibi, Birinci Dünya Savaşını kazanmış devletler, emperyalist politikaları için, sonsuz ufukların açıldığı kânsindadılar. Bir yandan da, emperyalist baskılarıyla, Arap dünyasını Türkler aleyhine (Osmanlılar değil) örgütlenerek, yapma ve saldırgan bir milliyetçilik yaratma sevdasındadırlar. İngiliz casusu Lawrence'in, Şam'da bir kurtarıcı gibi karşılandığı günlerdedir, Arap dünyası... Başına, bugün bile kurtulamadığı sömürgeci bir ağ örülmektedir.

Bu durum karşısında, o zamanın genç insanı ne düşünebilir? Daha birkaç gün önce toprağa verdiğimiz büyük devrimci Cevat Dursunoğlu'nu dinleyiniz:

«Memleketin aydın gençliği, daha savaşın başlangıcında yedek subay olarak toptan ordu safına katılmıştı. Cepelerde her gün yeni bir tehlikeye karşı koyarak her türlü fedakârlığa ve feragata alışmış olan bu nesil, memleketin güveneceği en sağlam kuvvetti. Şimdi bunlar, düşman işgaline uğramış, «Pâyitaht» ta güya hükümet etmeye çalışan kabinelerin gözünde, vatan vazifelerini yapmış birer insan değil birer «harp suçlusu» ve toplan «devletin basında büyük bir caile idiler.» (1)

Dursunoğlu'nun bu gözlemi üzerinde durmak ve düşünmek gerek. İstanbul hükümetleri, hiç bir zaman «millî» değildiler. Belki «yerli» idiler. Fakat, «millî» olamadıkları ve olamayacakları için, kurtuluşun halkçı, sosyal ve emperyalizme karşı olabileceğini de anlayacak güçte değildiler. Tersine, zamanın mandacı sömürgeci Batı'sına sığınarak, Türkler hakkında verilmiş idam cezasının müebbed hapse çevrilmesi için onlara yalvarıyorlardı. Gözleri, İstanbul ve dolaylı olarak öteyi göremiyordu «Millî bir mücadele içinde, millî bir tert olmayı anlamıyorlardı. Genç, tap taze bir Müdafaa-i Hukukçu gücün belirlendiğini, somutlaştığını görüyorlar, ama İstanbul'un satılmış bazı gazeteleri gibi, «Celâli»lerden bozma bir deyimle onlara «Kemaliler» diyorlardı. Kurtuluşu içten değil, dıştan bekliyorlar ve sömürgecilere tuanıyorlardı. Ne gariptir. Osmanlı heyetini, Fransa'ya götürnen zırlımın adı da «Demokrasi» idi. Barış konferansına gidecek heyet üyelerinin, bu zırlımın topları önünde çektiirdikleri resimler gazelerde çıkıyordu. Müdafaa-i Hukukçular âsi sayılıyor, başarı idama mahkûm ediliyordu.

Bu donuk, tenbel ve milletinden kopmuş s.rayın ve adamlarının idam tehditleri karşısında bir Türk genci ne düşünebilirdi? Her saldırgan işgalci karşısında, vatansever bir genç gibi konuşabilişlerdir:

«Başım dik, alnım açık, ölüm yerine yürüyecek gücüm var. Şu anda, vatan toprağını münbitleştiren bir parça kanım. Halkın yaşaması için, ben ölmeliyim. O halde ölüyorum. Rahat gidiyorum. Geleceğime güven içinde. Ben yarınım, beni ölümler, şimdiden dündürler.» (2)

MİLLÎCİLERİN SESİ

Şimdi şu sözleri dinleyiniz: «... Biz hiçbir şey istemiyoruz. Ancak açık hakkımızı istiyoruz. En tabii, en somut hakkımız olan yaşamak hakkının bizden esir gemmesini Tanrı takdir etmemiş tir. Onun için bir millî yemin olmak üzere bütün Meclisi Mebusanı teşkil eden sayın arkadaşla-

Yazan :

Prof. Dr. Tarık Zafer TUNAYA

rın meydana getirdikleri millî yemini şimdi okuyacağım ve bunun iztirap içindeki bütün in sanlığa bir huzur vermek için bu önemli savaşa giriştiklerini, ga liplerin insanları çiğnemek ve esir yaşatmak istemediklerini ilân eden medeni Avrupa devlet lerinin parlâmentolarına ilet ilmesini öneriyorum.» [Edirne mebusu Şeref beyin sözleri.]

1919 yılında, dünyanın en ilginç genel seçimlerinden birisi de, son yıllarını yaşayan Osmanlı İmparatorluğunda yapılmıştır. Müdafaa-i Hukukçuların çoğunlukta oldukları Osmanlı Parlâmentosu (Meclisi Umumi) son çalışmalarına «1920 yılında başlamıştır. 28 Ocak «920 tarihini taşıyan Ahdi Millî, ya da Misakı Millî Beyannamesi de, bu meclis tarafından hukukleştirilmiştir. Beyanname 17 şubat 1920 tarihinde kabul edilmiştir. O günkü birleşime ara verilmiş, ikinci oturumunda Edirne mebusu Şeref beyin, ivedilik önerisi kabul edilmiştir. Şeref beyin, yukarıda bir kısmı verilen sözleri, «Bravo sesleri ve alkışlar»la kabul edilmiştir.

Misakı Millî Beyannamesi, kay nağını Erzurum ve Sivas kongrelerinde bulur. Nitekim, Hamdulah Suphi bey, Meclisi Mebusanın 22 Ocak 1920 tarihli gizli oturumunda durumu açıklamış: «Arkadaşlar, Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin bize gönderdikleri Misakı Millî metnini Hüseyin Beyefendi bize okudular * diyerek sözlerine başlamıştı. (4)

MİLLÎ DEVLET

ŞARTLARI

Misakı Millî Beyannamesi, her şeyden önce millî ve bölünmez bir Türk ülkesinin sınırlarını çizmiştir. Bu ülke, Arap ve gayri müslim kısımlardan, Mondros Mütarekesiyle ayrılmıştır ve «hakikaten ve hükmen hiç zaman bölünemeyecek» bir tümdür. Batı Trakya ve Elviyei Selâse (Kars, Batum, Ardahan) halkı bu tüme katılıp katılmayacağını, gerekirse bir plebisitle tayin edebilir. İstanbul ve Boğazlar, bu tüm içindedir. «Bu esas mahfuz kalmak şartıyledir ki. Boğazların Akdeniz ve Karadeniz arasındaki geçiş ve ticarete açık bulundurulup bulundurulmayacağı «bizimle» öteki ilgili devletler arasında, oybirliğine dayanılarak kararlaştırılacaktır.

Azınlıkların hakları, karşılıklı esaslarla göre korunacaktır. Bildirinin, 6. ve son maddesi, sadeleştirilmiş olarak şöyledir: «Millî ve iktisadi gelişmelerimize imkân vermek ve daha çağdaş

bir yönetim düzenini sağlayabilmek, her devlet gibi bizim de kalkınma gereklerimizi elde edebilmemiz için, «istiklâl ve serbestii tamme» (tam bağımsızlık ve hürriyete) sahip olmamız hayatımızın ve devammızın baş prensibidir. (Üsülesasdır). Gerçekleşecek borçlarımızın ödeme şartları bu prensiplere aykırı olmayacaktır. (5)

Görüldüğü gibi, Misakı Millî Beyannamesi, tam bağımsızlığı millî bir devletin tek yasama koşulu olarak koymuştur. Düşman topları Mondros'un adaletsiz ve kanlı uygulamaları, emperyalizmin kuklaları haline gelmiş Halifeli, Sultanlı ve Âyanlı bir zümrenin tehditleri altında bir avuç vatanperverin neler yapabileceğini dünyaya ilk kez ilân etmiştir.

MİLLÎ YEMİN

Bildirinin bir adı daha vardır: Ahdi Millî (millî yemin)

Türkler, tam bağımsızlık bilincine varmış bir «millet» olarak asgari (minimum) haklarını istiyorlardı. Ve bunu, yalnız kendi adlarına değil, bütün «muztarip beşeriyet» adına, «mazlûm milletler» adına istemişlerdir

Bildirinin kabul edilmesi, İstanbul Hükümetini, Âyan Meclisini telâşa düşürmüştür. Emperyalist dış baskı zaten iki yönü olarak işlemekteydi. Sevres Andlaşmasının diktacıları bir yandan kendi kuvvetleriyle, Türkleri boyunduruk altına almak istemişlerdir. Bir yandan da, azınlıkları silâhlândırarak, anarşi havası yaratarak düzen getirme bahanesiyle, işgalleri genişletme yoluna gitmişlerdir.

Fakat, emperyalizmin, 1918'teki asıl keşfi, bir alt emperyalizm yaratmak ve kurmak olmuştur. Görev, Yunan ordusuna verilmiştir. Ege bölgesindeki Rumlara da asker üniforması giydirilerek bir kukla askerler ordusu kurulmuştur. Özellikle Ege bölgesinde, İtalyanlar da, daha barışçı yollardan bu akıma katılmışlardır.

OLAYLAR ZİNCİRİ

Müdafaa-i Hukukçu Mebusan Meclisinin eylemleri, emperyalizmin çıkarlarına ters düşmektedir. Meclis daimi surette Ankara'daki Heyeti Temsilîyenin ve yurdun her yanından telgraflar çeken Müdafaa-i Hukuk şubelerinin baskısı altındadır. İşgaller şiddetle reddedilmektedir. Ali Rıza Paşa kabinesini, Salih Paşa hükümeti izlemiştir.

Nihayet 16 mart 1920 günü İstanbul, mâsum askerlerin şehid

edilmesiyle işgal edilmiştir. General H. F. Wilson imzalı işgal kuvvetleri tebliği, Padişahu övmekte, millî teşkilâtı suçlamak tadr. Aynı gün, Meclis işgal kuvvetlerince sarılmıştır. Mebusların bir kısmı tevkif edilerek Malta'ya gönderilmiştir.

Mebusan Meclisi, iki gün sonra son toplantısını yapmıştır. İşgal ve tevkif olayı protesto edilmiştir: Durum anayasaya da, insan haklarına da aykırıdır. Kayıtsız şartsız, fikir ve vicdan özgürlüğüne sahip olmayan bir meclis serbestçe karar alamaz. Bu protesto, başta Büyük Britanya olmak üzere bütün dünya parlâmentolarına bildirilecektir (6).

Mebusan Meclisi, birleşmelerin ertelenmesine (in'katların vehrine) oybirliğiyle karar vermiştir. Öneri, millî bir belge olarak tarihe maledilivordu.

Heyeti Temsilîye, İstanbul'da bu durumun cereyan edeceğini hesaplamıştı. Hattâ işgalden bir gün önce işgali İstanbul'daki mebuslara gizlice haber vermişti bile. Artık Anadolu'da kurucu yetkilere sahip (salâhiyeti fevkalâdeyi haiz) bir meclisin toplanması için her şey hazırdu. Bu nedenledir ki, 19 mart 1920'de yeni bir seçim tebliği yayınlanmıştır. Alelacele kurulan 4. Damat Ferit Hükümeti de, İstanbul Meclisini 5 nisan 1920 de, Mebu-

san Meclisini feshederken Anadolu'da yeni, taze ve canlı bir hayat başlıyordu. Türkiye Cumhuriyetinin temeli atılmıştı. Bu devletin temelinde «tam bağımsızlık» harcı var...

LOZAN ve YANKISI

Yıl 1924...

Misakı Millî'nin ilânından dört yıl sonrası. Batı, bizi İstiklâl Savaşının galibi olarak tanımıştır. Ama...

Bir İngiliz gazetesinde, New Conventional'de çıkan yazıdan bir parçayı okuyunuz:

«... Gerçekten Türkiye, teorik bakımdan bağımsız bir hükümet oldu. Lâkin bu ticaret ve sanatta kabiliyetsiz ve sermayeden yoksun olan ahaliyi bilenlerce mahlûmdur ki: Bu bağımsızlığın ömrü pek kısa olacak ve eski durumu bir başkası üzerine alacaktır.» (7)

Lozan, Sevr'i yıkmak üzere yapılmıştı. Bugün biz hâlâ kendisini Sevr diktacısı olarak gören, verdiği borçları, insanı değil, milletlerarası bir tefeci örgütleriyle işleten zihniyete karşıyız. Çünkü Müdafaa-i Hukukçuyuz. Çünkü Atatürkçüyüz. Ve çünkü kendi kendimizi inkâr edemeyiz.

TEŞEKKÜR

Rahatsızlığımı teşhis edip yerinde müdahalesi ile yaptığı başarılı ameliyatla sıhhatimi kazandıran

Prof. Adnan Salepçioğlu'na

yakın alakasını üstümdülden hiç eksik etmeyen, iyi insan Dr. KEMAL ATAY'a, narkozitör Necdet Tenür ve bütün Güzelbahçe Kliniği personeline sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

CELİLE CANAN

Milliyet: 1526

Haber ve makalelerden sorumlu müdür: HASAN PULUR
Spor bölümünden sorumlu müdür: NAMIK SEVİK
Magazin bölümünden sorumlu müdür: DOĞAN ŞENER
Teknik Sekreter: TURHAN AYDUL
Şehir Haberleri Şefi: FARUK DEMİRTAŞ * Yurt Haberleri Şefi: İBRAHİM ÖRS * Dış Haberleri Şefi: SAMİ KOHEN * Fotoğraf Servisi Şefi: RÜÇHAN ÜNER * Dış Münasebetler Şefi: NECDET GÜNKÜT * İlan Servisi Şefi: ORHAN PEKSAYAR * Satış Servisi Şefi: MUSTAFA EROZ * Tertip ve Dizgi Servisi Şefi: SABAHATTİN GÜLTAN * Baskı Şefi: HAKKI ÖZTINAZ * Klşe Şefi: SABAHATTİN ENEŞ

TAKVİM

Vakit	Güneş	Öğle	İkinci	Akşam	Yatsı	İmsak
Vasatı	7 14	12 27	15 04	17 20	18 55	5 34
Ezanı	1 55	7 08	9 45	12 00	1 35	12 15

28 OCAK 1970 * Hicri 1389 ZİLKADE 20 * Rumî 1385 OCAK 15

